

C-386/21. sz. ügy**Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2021. június 24.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Cour d'appel de Mons (Belgium)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. május 10.

Fellebbező:

Ryanair DAC, korábban Ryanair Ltd

Ellenérdekű fél:

Happy Flights Srl

Az ír jog szerint alapított RYANAIR DAC, székhelye: Írország, DUBLIN, Airside Business Park, Swords 0, Dublin Airport [omissis] [a Ryanair DAC azonosítása]

az alapeljárásban fellebbező, a csatlakozó fellebbezés tekintetében ellenérdekű fél,

[omissis] [a Ryanair DAC ügyvédeknek megjelölése] [omissis] és

az SPRL (jelenleg SRL) HAPPY FLIGHTS [omissis], székhelye: 9920 LOVENDEGEM [Belgium,] Bredestraat Kouter 69,

az alapeljárásban ellenérdekű fél, a csatlakozó fellebbezés tekintetében fellebbező,

[omissis] [az SRL Happy Flights ügyvédeknek megjelölése] [omissis] [az eljárásra vonatkozó megfontolások] [omissis]

között folyamatban lévő eljárásban

I. Tényállás és az eljárás előzményei

1. A jogvita a belga jog szerint alapított HAPPY FLIGHTS SRL - a továbbiakban: HF - követeléskezelő társaság, amelyre a légi utasok engedményezték a jogaikat, és az ír jog szerint alapított RYANAIR DAC - a továbbiakban: RY - légitársaság között áll fenn, amelytől HF a visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11- i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 261/2004 rendelet) alapján az utasoknak járó kártalanítást követeli.
2. A jelen esetben a 2017. szeptember 17-i, Szófia (SOF) és Charleroi (CRL) között közlekedő FR6351 számú járat törléséről van szó, amelynek érintett utasai a következők: [omissis]. [Az érintett utasok megjelölése]
3. HF a 2017. szeptember 18-i elektronikus levélben felszólította RY-t 7229,75 eurónak kártalanítás és a jegyek árának visszatérítése címén történő megfizetésére; RY visszaigazolta, hogy e levelet megkapta, azonban megtagadta a HF részére történő fizetést.
4. HF a 2018. január 2-i idézéssel a tribunal de l'entreprise du Hainaut (Division Charleroi) (hainaut-i gazdasági bíróság, charleroi-i kollégium, Belgium) elé idézte RY-t 7229,75 eurónak a 2017. szeptember 18-tól a teljes kifizetésig járó késedelmi, majd bírósági kamataival növelt összege megfizetése iránt.
5. RY az ellenkérelmében vitatta a belga bíróságok joghatóságát, és rosszhiszemű pervitel miatt viszontkeresetet nyújtott be 5000 euró összegű kártérítés megfizetése iránt.
6. [omissis] [az eljárásra vonatkozó megfontolások]
7. A kontradiktórius eljárásban 2019. június 21-én hozott ítélet a keresetet elfogadhatónak és megalapozottnak nyilvánította, és kötelezte RY-t, hogy fizesse meg HF részére 7229,75 eurónak a 2017. szeptember 18-tól a teljes kifizetésig járó késedelmi, majd bírósági kamataival növelt összegét, RY viszontkeresetét megalapozatlannak nyilvánította és azt elutasította, és RY-t kötelezte az eljárási költségek megfizetésére; [omissis] [az eljárási költségek megfizetésére kötelező rendelkezés] az ítéletet bármely jogorvoslat ellenére végrehajthatónak nyilvánította.
8. RY 2019. július 26-án fellebbezést nyújtott be.
9. HF a költségekre vonatkozóan csatlakozó fellebbezést nyújtott be, amelynek elfogadhatóságát RY vitatja.

II. A fellebbezés elfogadhatósága

10. [omissis] [RY fellebbezésének elfogadhatóságára vonatkozó vita. A kérdést előterjesztő bíróság a fellebbezést elfogadhatónak nyilvánítja]

III. Hivatkozott jogalapok

21. Az RY által hivatkozott első jogalap szerint HF eredeti kereseti kérelme - a 261/2004 rendelet alapján járó kártalanítás követelésére vonatkozó kereshetőségi jog vagy az ezen eljáráshoz fűződő érdek hiányában – elfogadhatatlan, mivel HF nem fogyasztó és nem is utas, az ír jog szerint érvényes követelés-átruházási szerződés hiányában nem jogosultja semmilyen követelésnek; a második és harmadik jogalap a belga bíróságok jogvita elbírálására vonatkozó joghatóságának hiányára vonatkozik; a negyedik és ötödik jogalap az általános szállítási feltételeinek alkalmazására vonatkozik, amelyek előírják a panasz utas általi előzetes benyújtásának kötelezettségét és tiltják a követelés engedményezését.
22. Valamely kérelem elfogadhatóságának és jogalapjának vizsgálatát megelőzően azonban a bíróságnak először a saját hatáskörét, ebből következően először a joghatóságát kell vizsgálnia.

IV. A belga bíróságok joghatósága

A. A joghatósági kikötésről

23. RY az Általános Személy- és Poggyászfuvarozási Feltételeinek 2.4. pontjában foglalt joghatósági kikötésre hivatkozik, amely szerint: *Amennyiben arról az Egyezmény vagy az alkalmazandó jogszabály másképp nem rendelkezik, az Ön által a velünk megkötött utas- és poggyászfuvarozási szerződésre, a jelen Általános Személy- és Poggyászfuvarozási Feltételekre, illetve a mi Szabályzatunkra az írországi jogszabályok alkalmazandók és az e szerződésből eredő vagy e szerződéssel kapcsolatos bármely vita elbírálására az ír bíróságok rendelkeznek joghatósággal.*
24. Egy belga jog szerint alapított társaság és egy ír jog szerint alapított társaság közötti jogvitát illetően az alkalmazandó jogszabály a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 1215/2012 rendelet).
25. Az Európai Unió Bírósága a közelmúltban határozott e rendelet 25. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozó előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről egy szállítási szerződésben előírt joghatósági kikötésnek olyan követeléskezelő társasággal szembeni alkalmazását érintő

- ügyben, amelyre az utas engedményezte a 261/2004 rendeletre alapított kártalanítás iránti jogát (2020. november 18-i DELAYFIX ítélet, C-519/19).
26. Ebben a jogvitában az utas a lengyel DELAYFIX követeléskezelő társaságra engedményezte az RY által üzemeltetett, Milánó és Varsó között közlekedő járat törlése miatti, a 261/2004 rendelet szerinti kártalanítás követeléséhez való jogát; az utas és RY közötti szállítási szerződés az ír bíróságok joghatóságát kötötte ki.
27. A DELAYFIX által egy varsói bíróság előtt indított kereset keretében RY a saját joghatósági kikötésére hivatkozott a követeléskezelő társasággal szemben. A varsói bíróság elutasította a joghatóság hiányára alapított, RY által emelt kifogást. RY e határozattal szemben fellebbezést nyújtott be a varsói regionális bírósághoz (Lengyelország), amely úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:
- „Úgy kell-e értelmezni a [93/13] irányelv 2. cikkének b) pontját, 3. cikkének (1) és (2) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését, valamint az [1215/2012] irányelv 25. cikkét - a joghatósági megállapodás érvényességének vizsgálata tekintetében -, hogy a követelést a fogyasztótól engedményezés útján megszerző végső engedményes is hivatkozhat arra, hogy a szerződési feltételeket egyedileg nem tárgyalták meg, valamint hivatkozhat a joghatósági megállapodás rendelkezéseinek tisztességtelen jellegére, annak ellenére, hogy ő maga nem minősül fogyasztónak?”*
28. Ebben az ítéletben az Európai Unió Bírósága az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre történő válaszadás előtt úgy döntött, hogy meghatározza, hogy valamely joghatósági kikötés milyen feltételek mellett kötheti azt a követeléskezelő társaságot, amelyre az utas a követelését engedményezte.
29. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy a valamely szerződésben foglalt joghatósági kikötés főszabály szerint csak a szerződéskötésbe beleegyezett felek közötti viszonyban fejtheti ki hatását (42. pont), hogy az engedményes (a követeléskezelő társaság) nem részes fele az e kikötést tartalmazó szerződésnek, hanem e szerződés harmadik fele (43. pont), ami alapján a Bíróság arra következtetett, hogy a légitársaság nem hivatkozhat az utas és e légitársaság között kötött szállítási szerződésbe foglalt joghatósági kikötésre azon követeléskezelő társasággal szemben, amelyre az utas a követelését engedményezte (46. pont), kivéve abban az esetben, ha az ügy érdemére alkalmazandó nemzeti jognak megfelelően a harmadik személy az eredeti szerződő fél valamennyi joga és kötelezettsége tekintetében annak jogutódjává vált (47. pont); ha nem ez az eset áll fenn, a joghatósági kikötés nem köti a követeléskezelő társaságot.
30. Ezen ítélet rendelkező része szerint az 1215/2012 rendelet 25. cikkét úgy kell értelmezni, hogy valamely bíróságnak a 261/2004 rendelet alapján

benyújtott és egy légitársasággal szembeni kártérítési kereset elbírálására vonatkozó joghatóságának vitatása érdekében *a légitársaság nem hivatkozhat az utas és e légitársaság között kötött szállítási szerződésbe foglalt joghatósági kikötésre azon követeléskezelő társasággal szemben, amelyre az utas a követelését engedményezte, kivéve ha azon állam jogszabályai szerint, amelynek bíróságait e kikötésben kijelölték, ez a követeléskezelő társaság az eredeti szerződő fél valamennyi joga és kötelezettsége tekintetében annak jogutódjává vált, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.*

31. A jelen esetben a bíróság meg kíván felelni ezen ítéletben foglaltaknak, ezért a joghatóságának meghatározása érdekében meg kell vizsgálnia, hogy az ír jog alapján - mivel a vitatott kikötésben az ír bíróságokat jelölték ki - HF az utasok jogutódjává vált-e azok valamennyi joga és kötelezettsége tekintetében.
32. A joghatóságot azonban az ügy érdemétől függetlenül kell vizsgálni, az idézésben foglaltak segítségével (lásd: DESCAMPS, *Compétence internationale et loi applicable en matière d'obligations contractuelles et non contractuelles*, X. Obligations, *Traité théorique et pratique*, VII, 1.1.11 és a Bíróság 1982. március 4-i EFFER ítélete), egy *prima facie* vizsgálat tükrében, az ügy érdemére tekintet nélkül.
33. HF az eljárást megindító iratban kifejti, hogy a 261/2004 rendelet alapján járó kártalanítások behajtásával foglalkozik, és hogy az utasok „*a Code Civil (belga polgári törvénykönyv) 1689. és azt követő cikkeivel összhangban a felperesre engedményezték a rendeleten alapuló követelésüket*”; kereseti kérelmében annak állítására szorítkozik, hogy az általa hivatkozott követelés-átruházást kizárólag az utasok és a HF közötti követelés-átruházási szerződés keretében a felek által választott belga jog szabályozza.
34. Ebből következően HF nem bizonyítja a követelés-átruházás ír jog szerinti érvényességét és érvényesíthetőségét, következésképpen az ír jog szerinti hatályát, így nem bizonyítja, hogy az ír jog szerint az utasok valamennyi joga és kötelezettsége tekintetében azok jogutódjává vált.
35. RY szerint az ír jog nem teszi lehetővé az igényérvényesítési jog engedményezését („*assignment of bare legal right*”) olyan jogalany számára, amelynek az igényérvényesítési jog engedményezésével létrehozott kapcsolaton kívül nincs más kapcsolata az általa érvényesített igénnyel, ami ellentétes az ír közreaddal, így HF követelés-átruházása nem érvényes.
36. RY ezt Donal John O'Donnell, a Supreme Court (legfelsőbb bíróság, Írország) bírójának véleménye és ugyanezen bíróság 2018. július 31-i SPV Osus Ltd kontra HSBC Institutional Trust Services (Ireland) Ltd ítélete,

valamint az ír jogirodalomnak ezen ítéletre vonatkozó egyik cikke (az ügyiratainak 25. és 26. beadványa) alapján állapítja meg.

37. Ebből arra következtet, hogy a joghatósági kikötésre nem lehet HF-fel szemben hivatkozni, aki harmadik személynek minősül a szállítási szerződés tekintetében, és aki nem adta beleegyezését ehhez a kikötéshez, és az ír jog alapján nem hivatkozhat teljes követelés-átruházásra.
38. Ebből következően szükségtelen a joghatósági kikötés érvényességét és adott esetben tisztességtelen jellegét vizsgálni, mivel az nem köti HF-et.

B. Az 1215/2012 rendelet alkalmazásáról

39. A joghatósági kikötés alkalmazásának hiányában az 1215/2012 rendelet alapján kell meghatározni a belga jog szerint alapított követeléskezelő társaság által egy ír légitársasággal szemben a 261/2004 rendelet alapján kártalanítás iránt benyújtott kereset elbírálására joghatósággal rendelkező bíróságot.
40. E rendelet 4. cikke szerint - a különös joghatóságot kivéve - főszabály szerint az alperes lakóhelye szerinti tagállam bíróságai – a jelen esetben az ír bíróságok – rendelkeznek joghatósággal.
41. Hangsúlyozni kell, hogy a szerződés tekintetében harmadik személynek minősülő HF nem utas, nem fogyasztó, és nem is fogyasztói egyesület, hanem a Code de droit économique (gazdasági jogi törvénykönyv) I.1.1. cikke értelmében vett vállalkozás, így főszabály szerint nem hivatkozhat a fogyasztók védelmét célzó azon kogens rendelkezésekre, amelyek az 1215/2012/EU rendelet 17. cikke alapján lehetővé teszik a fogyasztók számára a lakóhelyük szerinti államban történő keresetindítást, amely utóbbi rendelkezés ráadásul nem alkalmazható a fuvarozási és személyszállítási szerződésekre, kivéve az ugyanazért az árért utazást és szállást biztosító szerződést.
42. E cikk létjogosultságát különösen annak elkerülése képezi, hogy a fogyasztót, aki a saját államán kívüli államban szembesül az eljárás költségeivel és nehézségeivel, megfosszák a bírósághoz fordulás lehetőségétől, amely veszély nem áll fenn, mivel az eljárást egy vállalkozás indítja a nemzetközi gazdasági tevékenysége keretében.
43. HF azonban az Európai Unió Bíróságának 2009. július 9-i REHDER ítéletére (C-204/08) hivatkozik, amely szerint a 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 5. cikke 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdését (amelyet az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 1. pontja váltott fel) úgy kell értelmezni, hogy az egyik tagállamból egy másik tagállamba irányuló, egyetlen légitársasággal, az üzemeltető fuvarozóval kötött szerződés alapján végzett légi személyszállítás esetén az e szállítási

szerződésen és a 261/2004/EK rendeleten alapuló kártérítési kérelem elbírálására a felperes választása szerint azon bíróságnak van joghatósága, amelynek az illetékességi területén a repülőgépnek az említett szerződésben megállapított indulási vagy érkezési helye található.

44. A Bíróság ugyanis úgy ítélte meg, hogy a szolgáltatásnyújtás több, különböző tagállambeli helye esetén is meg kell keresni azt a helyet, amely a legszorosabb kapcsolatot biztosítja a szóban forgó szerződés és a joghatósággal rendelkező bíróság között, nevezetesen azt, ahol e szerződés alapján az elsődleges szolgáltatásnyújtás történik (38. pont); úgy határozott, hogy a légi személyszállítási szerződés tárgyával összefüggő kötelezettségek teljesítéseként nyújtott szolgáltatásokkal közvetlen kapcsolatot egyedül a repülőgép indulási és érkezési helye mutat (41. pont), mindkét hely megfelel a jogvita tárgyával fennálló közeli kapcsolat követelményének, következésképpen biztosítja a különös joghatósági szabályok által a szerződés és a joghatósággal rendelkező bíróság között megkívánt szoros kapcsolatot (44. pont), és e választási lehetőség megfelel a kiszámíthatóság követelményének és a jogbiztonságra vonatkozó célkitűzésnek, emlékeztetve arra, hogy a felperes megőrzi azon lehetőséget is, hogy az alperes lakóhelye szerinti bírósághoz forduljon (45. pont).
45. HF ebből arra következtet, hogy a jelen esetben a belga bíróságok rendelkeznek joghatósággal, mivel a vitatott járat indulási vagy érkezési helye a Charleroi repülőtéren (Hainaut - Belgium) található.
46. A REHDER ítélet keretében azonban a keresetet maga a légi utas indította, aki a légi személyszállítási szerződésben közvetlenül részes fél és akit e szerződés köt, és nem a szerződés tekintetében harmadik személynek minősülő, a szerződésben félként részt nem vevő engedményes.
47. RY kifejti, hogy ha az engedményes az utas és a légitársaság közötti szerződés tekintetében harmadik személynek minősül, nem köti őt az utas és a légitársaság közötti szállítási szerződés, és következésképpen annak kikötései sem köthetik őt, legyen szó akár joghatósági kikötésről vagy az utas és a légitársaság közötti szállítási szerződésben megállapított indulási vagy érkezési helyről.
48. Ennélfogva RY azt állítja, hogy mivel az utas és a légitársaság közötti szállítási szerződésben kikötött teljesítési hely nem vonatkozik az engedményesre, ez utóbbi nem hivatkozhat az utas és a légitársaság közötti szerződésben kikötött teljesítési helyre a légitársaság elleni keresetindítása érdekében, hanem a légitársaságot az 1215/2012 rendelet 4. cikkében foglalt általános szabály alkalmazásával az alperes lakóhelye szerinti tagállam bíróságai – vagyis a jelen esetben az ír bíróságok – előtt kell perelnie.
49. RY arra hivatkozik, hogy az Európai Unió Bíróságának a 2018. március 7-i AIR NOSTRUM ítélete (C-274/16., C-447/16. és C-448/16. sz. egyesített

- ügyek) nem kérdőjelezzik meg a fentieket, mivel ebben az ítéletben a Bíróság egyáltalán nem elemzi a szállítási szerződés tekintetében harmadik személynek minősülő engedményes azon lehetőségét, hogy valamely légitársasággal szemben a szállítási szerződés teljesítési helye alapján indítson keresetet.
50. Ebben az ítéletben az Európai Unió Bíróságának egy légi szállítási szerződésben foglalt szerződéses kötelezettségek teljesítési helyének kérdéséről kellett határoznia az eltérő légitársaságok által biztosított csatlakozó járatok esetén (a második járat érkezési helye); a Bíróságnak válaszolnia kellett arra a kérdésre is, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 1. pontja értelmében vett „szerződés” fogalma kiterjed-e a légi utasok által a 261/2004 rendelet alapján az olyan üzemeltető légi fuvarozóval szemben benyújtott kártalanítás iránti keresetre, amely légi fuvarozó az érintett utasnak nem szerződéses partnere.
51. A Bíróság igenlő választ adott erre a kérdésre, különösen a 261/2004 rendelet 3. cikke (5) bekezdésének második mondatára támaszkodva, amely kifejti, hogy amennyiben egy, az utassal szerződéses jogviszonyban nem álló üzemeltető légi fuvarozó e rendelet szerinti kötelezettségeket teljesít, akkor úgy kell tekinteni, hogy ezt a szóban forgó utassal szerződéses jogviszonyban álló személy nevében teszi, mivel a harmadik személy szállító kötelezettségeinek forrása a légi szállítási szerződés, így az ügy körülményei között, egy légi járat olyan üzemeltető légi fuvarozó általi végrehajtás során jelentkező jelentős késése miatti kártalanítási kérelem, mint az Air Nostrum, amely nem szerződéses partnere az érintett utasoknak, olyannak tekintendő, mint amelyet ezen utasoknak az Air Berlinnel, illetve az Iberiával kötött légi fuvarozási szerződésekkel kapcsolatban nyújtottak be.
52. A jelen esetben a helyzet eltérő, mivel a kártalanítás iránti keresetet az utasokkal szerződéses jogviszonyban álló légi fuvarozó ellen nyújtották be, azonban azt egy, a légi szállítási szerződésben nem részes, az engedményes jogállására hivatkozó követeléskezelő társaság mint harmadik személy indította, ami azonban nem igazolja, hogy az utasok valamennyi joga és kötelezettsége tekintetében azok jogutódjává vált.
53. Következésképpen felmerül az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja alkalmazásának és értelmezésének kérdése.
54. Ennélfogva indokolt a jelen ítélet rendelkező részében megfogalmazott kérdéseket előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bírósága elé terjeszteni.

A FENTI INDOKOK ALAPJÁN

A bíróság,

[omissis] [az eljárásra vonatkozó megfontolások] [omissis] előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

1. *A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikke 1. pontjának a. alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „szerződés” fogalma kiterjed a visszautasított beszállás és légijáratok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján benyújtott, kártalanítás iránti keresetre, amelyet olyan követeléskezelő társaság indított, amely a légi szállítási szerződés tekintetében harmadik személynek minősül, és aki arra hivatkozik, hogy az utas követelésének engedményese, azonban nem bizonyítja, hogy az eredeti szerződő fél valamennyi joga és kötelezettsége tekintetében annak jogutódjává vált?*
2. *Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén: A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikke 1. pontjának a. alpontját és 7. cikke 1. pontjának b. alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy a kereseti kérelem alapjául szolgáló kötelezettség teljesítésének helye a légi szállítási szerződés teljesítésének helye, vagyis a járat indulási vagy érkezési helye, vagy adott esetben más hely?*

[omissis] [határozathozatal felfüggesztésére vonatkozó rendelkezés]

[omissis] [záró eljárási rendelkezés, aláírások és keltezés]